

Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin
**FİNANSAL
RAPORLAMA
STANDARDI**

Bağımsız Denetime Tabi Olup
TFRS'leri Uygulamayan İşletmeler İçin

Modül 17

BORÇLANMA MALİYETLERİ

Bu doküman, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) Muhasebe Standartları Dairesi tarafından Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardının (BOBİ FRS'nin) tutarlı bir şekilde uygulanmasına yardımcı olmak amacıyla hazırlanmıştır.

Bu dokümanın üzerinde veya içinde yer alan KGK logosu kullanılamaz ve çoğaltılamaz.

Bu dokümanın tamamı ve bir kısmından alıntı yapılması durumunda, yapılan alıntının kaynağının "KGK tarafından yayımlanan BOBİ FRS Modülü" olduğunun belirtilmesi gerekmektedir. "KGK tarafından yayımlanan BOBİ FRS Modülleri" için yapılması planlanan herhangi bir başka kullanım KGK'nın yazılı onayını gerektirmektedir.

Bu dokümandan yapılacak herhangi bir alıntının doğru bir şekilde çoğaltıldığından ve yanıltıcı bir bağlamda kullanılmadığından emin olunması gerekmektedir.

MODÜL 17- BORÇLANMA MALİYETLERİ

1. GİRİŞ

Amaçlanan kullanıma veya satışa hazır hale gelmesi uzun süren varlıkların üretiminde veya inşasında hem uzun bir süre hem de önemli miktarda sermaye harcanması gerekebilir. İşletmeler, bu gibi faaliyetlerini borçlanarak finanse ettiklerinde belirli finansman giderlerine; yani borçlanma maliyetlerine katlanırlar. Bu kapsamda, borçlanma maliyetleri, borçlanmayla ilgili olarak işletmenin katlandığı faiz ve diğer maliyetlerden oluşur.

Borçlanma maliyetleriyle ilgili en önemli husus, bunların ilgili oldukları varlıkların maliyetinin bir parçasını oluşturup oluşturmadığıdır. Buna ilişkin muhasebe uygulamasının işletmelerin finansal durumu ve finansal performansı üzerinde önemli etkisi olabilmektedir. Örneğin; borçlanma maliyetleri aktifleştirildiğinde yani varlığın maliyetine eklendiğinde, bu maliyetlerin giderleştirilmesi (kâr veya zararda finansal tablolara alınması) amortisman yoluyla daha sonraki dönemlere ertelenmektedir.

Borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesi ya da giderleştirilmesi konusunda literatürde de çok sayıda tartışma mevcuttur. Söz konusu tartışmaların temel noktaları aşağıda maddeler halinde özetlenmektedir:

- **Tahakkuk Esası:** Aktifleştirmeyi savunanlar borçlanma maliyetinin (faiz) fayda (varlığın kullanımı) ile daha iyi eşleştiğini savunurken, giderleştirme taraftarları faydanın borçlanılarak kullanılan fondan kaynaklandığını ve bu nedenle faizin kullanılan fonun geri ödemesi boyunca kâr veya zarara yansıtılması gerektiğini savunmaktadır.
- **Karşılaştırılabilirlik:** Aktifleştirmeyi savunanlar varlığı üreten/inşa eden işletmeler ile aynı varlığı satın alan işletmeler arasında karşılaştırılabilirliğin arttığını savunurken, giderleştirme taraftarları ise aktifleştirmenin, finansman yönteminin farklılığına bağlı olarak benzer varlıkların farklı maliyetlerle gösterilmesine neden olduğu için karşılaştırılabilirliğin bozulduğunu savunmaktadır.
- **Tutarlılık:** Aktifleştirmeyi savunanlar borçlanma maliyeti ile herhangi bir üretim veya oluşturma maliyetine aynı şekilde yaklaşım bunun tutarlılığı arttırdığını savunurken, giderleştirme taraftarları borçlanma maliyetinin kullanılan borçlanma türüne göre dönemden döneme değişebileceğini ve bunun tutarlılığa uygun olmadığını savunmaktadır.
- **Kâr/Zarar:** Giderleştirme taraftarları ayrıca, borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilerek giderleştirilmesinin ertelenmesi sebebiyle raporlanan kâr/zararın çarpıtıldığını da savunmaktadır.

Borçlanma maliyetleri bölümünün amacı; borçlanma maliyetlerinin hangi şartlarda aktifleştirilmesi ya da giderleştirilmesi gerektiğinin belirlenmesi ile söz konusu

maliyetlerin aktifleştirilmesi durumunda aktifleştirmenin ne zaman başlayacağı, ne zaman biteceği ve hangi durumlarda aktifleştirmeye ara verileceğinin saptanmasıdır.

2. BÖLÜM ÖZETİ

KAPSAM

Borçlanma maliyetleri, borçlanmayla ilgili olarak katlanılan faiz ve diğer maliyetlerdir. Borçlanma maliyetlerine örnek olarak aşağıdakiler gösterilebilir:

“Finansal Araçlar ve Öz kaynaklar” bölümünde tanımlanan etkin faiz yöntemi kullanılarak hesaplanmış faiz giderleri.

“Kiralamalar” bölümüne göre kayda alınan finansal kiralamalara ilişkin finansman giderleri.

Yabancı para ile borçlanmalarda, faiz maliyetlerine yönelik düzeltme olarak dikkate alınan kur farkları.

FİNANSAL TABLOLARA ALMA

Amaçlanan kullanımına ve satışa hazır hale gelmesi normal şartlar altında bir yıldan daha uzun süren stokların, maddi duran varlıkların, maliyet yöntemi uygulanarak ölçülen yatırım amaçlı gayrimenkullerin ve maddi olmayan duran varlıkların üretilmesi, inşası veya elde edilmesiyle doğrudan ilişkili olan borçlanma maliyetleri aktifleştirilir.

Diğer tüm borçlanma maliyetleri ise oluştukları dönemde Kâr veya Zarar Tablosunun ilgili kaleminde kâr veya zarara yansıtılır.

BORÇLANMA MALİYETLERİNİN AKTİFLEŞTİRİLMESİ

Bir varlığın üretilmesi, inşası veya elde edilmesiyle doğrudan ilişkili olan borçlanma maliyetleri, varlıkla ilişkili harcamaların hiç yapılmamış olması durumunda ortaya çıkmayacak borçlanma maliyetleridir.

Borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine aşağıdaki şartların tümünün sağlandığı tarihte başlanır:

- İşletmenin varlık için harcamaya katlanması.
- İşletmenin borçlanma maliyetlerine katlanması.
- İşletmenin, varlığın satışa veya kullanıma hazır hale getirilmesi için gerekli işlemlere başlaması

Bir varlığın satışa veya kullanıma hazır hale getirilmesine yönelik faaliyetlere uzun süreli ara verilen dönemler boyunca, oluşan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ara verilir.

Bir varlığın satışa veya kullanıma hazır hale getirilmesi için gerekli olan esas itibarıyla tüm işlemler tamamlandığında, borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilir.

3. BÖLÜM HÜKÜMLERİNİN AÇIKLANMASI VE ÖRNEKLENDİRİLMESİ

3.1. KAPSAM

Paragraf 17.1-Borçlanma Maliyeti Tanımı

Bu bölümde, borçlanma maliyetlerinin kayda alınması düzenlenmektedir. Borçlanma maliyetleri, borçlanmayla ilgili olarak katlanılan faiz ve diğer maliyetlerdir.

Örnek 17.1:

Bir işletme yıllık %12 faiz oranıyla 3 yılda geri ödemek üzere bankadan 300.000 TL kredi almış ve söz konusu kredi için 1.500 TL'lik dosya masrafı ödemiştir.

Krediye ilişkin her yıl katlanılan %12'lik faiz borçlanma maliyetidir. Ayrıca 1.500 TL'lik dosya masrafı da borçlanma maliyetidir.

Paragraf 17.1(a)- Faiz Giderleri

Borçlanma maliyetlerine örnek olarak aşağıdakiler gösterilebilir:

- “Finansal Araçlar ve Özkaynaklar” bölümünde tanımlanan etkin faiz yöntemi kullanılarak hesaplanmış faiz giderleri.

Açıklama:

İşletmelerin borçlanarak elde ettiği finansman kaynakları için etkin faiz yöntemi kullanılarak hesaplanan faiz giderleri borçlanma maliyetidir. BOBİ FRS uyarınca etkin faiz oranı; finansal aracın beklenen ömrü boyunca veya uygun olması durumunda daha kısa bir zaman dilimi içerisinde yapılacak gelecekteki tahmini nakit ödeme ve tahsilatları, finansal varlığın veya finansal yükümlülüğün defter değerine tam olarak indirgeyen orandır. Bu kapsamda, finansman kaynakları için ödenen ücretler, işlem maliyetleri, sigorta giderleri, vergi ve fonlar gibi nakit çıkışı yaratan ödemeler etkin faiz oranının hesaplanmasında dikkate alınır.

Örnek 17.2:

Bir işletme yıllık %12 faiz oranıyla 3 yılda geri ödemek üzere 31 Aralık 20X0 tarihinde bankadan aldığı 300.000 TL krediyi 3 taksit halinde geri ödeyecektir. Taksit ödemeleri yılsonlarında yapılacak olup, taksit ödemelerinin kredi faizi hesaplanırken %5 BSMV de dikkate alınacaktır. Başlangıçtaki maliyetler (dosya masrafı, sigorta gideri vb.) ihmal edilmiştir. Başlangıçtaki maliyetler ihmal edildiği ve nakit ödeme ve tahsilatları dönem sonlarına denk geldiği için banka kredisine ilişkin banka tarafından hazırlanan kredi geri ödeme tablosu ile işletme tarafından hazırlanan kredi itfa tablosu aynı olacaktır.

Anapara	300.000
Yıllık Faiz Oranı	%12
BSMV	%5
Taksit Sayısı	3

Anapara	300.000
Toplam Faiz	74.752,72
Toplam Ödeme	374.752,72
Yıllık Taksit	124.917,57
Brüt Faiz	12,01

Taksit	Anapara Taksiti	Net Faiz	BSMV	Brüt Faiz	Kalan Anapara
1	88.899,57	36.000	1.800	37.800	211.605,49
2	99.532,22	25.392,66	1.269,63	26.662,29	112.073,28
3	112.073,28	13.448,79	672,44	14.121,23	0
Toplam	300.000	74.841,45	3.742,07	78.583,52	-

Banka tarafından oluşturulan ödeme tablosunda yer alan brüt faiz sütunundaki tutarlar, banka tarafından hazırlanan kredi geri ödeme tablosu ile işletme tarafından hazırlanan kredi itfa tablosu aynı olacağından, aldığımız krediye ilişkin katlanılan borçlanma maliyeti tutarını göstermektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere yıllara ilişkin borçlanma maliyeti tutarı aşağıdaki şekildedir.

Yıllar	Borçlanma Maliyeti
20X1	37.800
20X2	26.662,29
20X3	14.121,23
Toplam	78.583,52

Örnek 17.3:

Bu örnekteki koşullar Örnek 17.2'yle aynı olup 31.12.20X0 tarihinde kredi anaparasından kesilen 1.500 TL dosya masrafı ve 8.500 TL sigorta giderinden oluşan başlangıç maliyeti bulunmaktadır. Bu kapsamda, işletme tarafından hazırlanan kredi itfa tablosu banka tarafından hazırlanan kredi geri ödeme tablosundan farklılaşacaktır.

Nakit tahsilat ve ödemeleri	
Tarih	Nakit hareketi
31.12.20X0	300.000
31.12.20X0	-1.500
31.12.20X0	-8.500
31.12.20X1	-124.917,57
31.12.20X2	-124.917,57
31.12.20X3	-124.917,57
Etkin Faiz Oranı	% 14,0026

Yıllar	Dönem Başı İtfa Edilmiş Maliyet	Faiz Tutarı	Nakit Hareketi	Dönem Sonu İtfa Edilmiş Maliyet
20X1	290.000	40.607,52708	-124.917,57	205.689,96
20X2	205.689,96	28.801,93276	-124.917,57	109.574,32
20X3	109.574,32	15.343,24883	-124.917,57	0,00

İşletme tarafından hazırlanan kredi itfa tablosundaki yıllara ilişkin faiz tutarları ilgili yıllara ilişkin katlanılan borçlanma maliyeti tutarını göstermektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere yıllara ilişkin borçlanma maliyeti tutarı aşağıdaki şekildedir.

Yıllar	Borçlanma Maliyeti
20X1	40.607,52708
20X2	28.801,93276
20X3	15.343,24883
Toplam	84.752,70867

Paragraf 17.1(b)-Finansal Kiralama Faiz Giderleri

Borçlanma maliyetlerine örnek olarak aşağıdakiler gösterilebilir:

- “Kiralamalar” bölümüne göre kayda alınan finansal kiralamalara ilişkin finansman giderleri.

Açıklama:

Bölüm 15 “Kiralamalar” bölümü uyarınca, kira ödemeleri ilk kayda almadan sonra finansman giderleri ve borç anapara ödemesi olarak ayrıştırılır. Finansman giderleri kalan borç tutarına sabit bir faiz oranı uygulanmasını sağlayacak şekilde kiralama süresi boyunca her bir döneme dağıtılır. Bu kapsamda, finansal kiralama işlemlerinde katlanılan finansman giderleri borçlanma maliyetidir.

Örnek 17.4:

Bir işletme 1 Ocak 20X1 tarihinde faaliyetlerinde kullanmak üzere bir makine temin etmek amacıyla bir finansal kiralama sözleşmesine taraf olmuştur. Kira ödemeleri 5 yıl boyunca yılsonlarında 277.410 TL olarak yapılacaktır. Kiralama süresinin başlangıcında makinenin gerçeğe uygun değeri ve makineye ilişkin kira ödemelerinin bugünkü değeri birbirine eşit olup 1.000.000 TL’dir. Kiralamadaki zımnî faiz oranı %12’dir.

Buna göre her yıla isabet eden finansman gideri (borçlanma maliyeti) tutarı aşağıdaki şekilde hesaplanır.

Yıl	Dönem Başı Finansal Kiralama Borcu	Faiz (%12)	Kira Ödemesi	Dönem Sonu Finansal Kiralama Borcu
20X1	1.000.000	120.000	277.410	842.590
20X2	842.590	101.111	277.410	666.291
20X3	666.291	79.954	277.410	468.835
20X4	468.835	56.260	277.410	247.685
20X5	247.685	29.725	277.410	0
Toplam	-	387.050	1.387.050	-

Finansal kiralama ödemesine ilişkin itfa tablosunun faiz sütunundaki tutarların toplamı, finansal kiralamaya ilişkin finansman gideri (borçlanma maliyeti) tutarlarını göstermektedir.

Paragraf 17.1(c)-Faiz Maliyeti Düzeltmeleri

Borçlanma maliyetlerine örnek olarak aşağıdakiler gösterilebilir:

Yabancı para ile borçlanmalarda, faiz maliyetlerine yönelik düzeltme olarak dikkate alınan kur farkları.

Açıklama:

Yukarıdaki ifadede de anlaşılacağı gibi yabancı para ile borçlanmalardan kaynaklanan tüm kur farkları değil yalnızca faiz maliyetlerine yönelik bir düzeltme olarak dikkate alınan kur farkları borçlanma maliyeti olarak değerlendirilir. Yabancı para cinsinden borçlanmalardan kaynaklanan kur farklarının ne ölçüde faiz maliyetinin düzeltilmesiyle ilgili olduğunun belirlenmesine yönelik BOBİ FRS'de açık bir hüküm bulunmamaktadır. Dolayısıyla işletmelerin özellikli bir varlıkla doğrudan ilişkilendirilebilen yabancı para cinsinden borçlanmalarda ortaya çıkan kur farklarının borçlanma maliyeti olarak aktifleştirilmesine ilişkin olarak Bölüm 3 Muhasebe Politikaları, Tahminler ve Hatalar bölümüne uygun şekilde muhasebe politikalarını belirleyerek, aktifleştirilecek kur farkı tutarını tespit etmeleri gerekmektedir.

İşletmelerin yabancı para cinsinden borçlanmalarda ortaya çıkan kur farklarının hangi ölçüde borçlanma maliyeti olarak aktifleştirileceğini belirleyen muhasebe politikası tercihlerinde kullanılmak üzere “dönemsel yaklaşım” ve “kümülatif yaklaşım” örnek olarak verilebilir.

Dönemsel yaklaşım yönteminde, yabancı para cinsinden borçlanmanın yabancı para cinsinden faiz maliyetinin fonksiyonel para birimine çevrilmesiyle bulunan tutar (“gerçek faiz maliyeti”) doğrudan borçlanma maliyeti olarak kabul edilmemekte, bu tutarda anaparaya ilişkin kur farklarının bir kısmı ya da tamamı kadar düzeltme yapılabilmektedir.

Örnek 17.5:

Fonksiyonel para birimi TL olan bir işletme, 20X1 dönem başında bir varlığın finansmanında kullanılmak üzere Euro cinsinden borçlanmıştır. Söz konusu borçlanmaya ilişkin olarak ortaya çıkan gerçek faiz maliyeti, cari dönemde ortaya çıkan anaparaya ilişkin kur farkı kazancı (zararı), işletme söz konusu borçlanmayı TL cinsinden yapmış olsaydı katlanacağı faiz maliyeti (temsili faiz maliyeti) aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

	20X1	20X2	20X3	20X4
Gerçek Faiz Maliyeti	400 TL	600 TL	500 TL	500 TL
Temsili Faiz Maliyeti	1.000 TL	1.000 TL	1.000 TL	1.000 TL
Cari Dönem Anapara Kur Farkı Kazancı (Zararı)	(500 TL)	(700) TL	100 TL	600 TL

Bu bilgiler doğrultusunda, **dönemsel yaklaşıma** göre işletmenin dönemler itibarıyla aktifleştireceği borçlanma maliyeti tutarı ve kâr veya zarara yansıtacağı kur farkı kazanç veya zararları aşağıda gösterilmiştir:

Dönemsel Yaklaşım				
	20X1	20X2	20X3	20X4
Aktifleştirilen Borçlanma Maliyeti	900 TL	1.000 TL	500 TL	500 TL
Kâr veya Zarara Yansıtılan Kur Farkı Kazancı (Zararı)	0 TL	(300 TL)	100 TL	600 TL

20X1 yılı dönem sonunda, temsili faiz maliyeti (1.000 TL) gerçek faiz maliyetinden (400 TL) yüksek olduğundan ve cari dönemde anaparaya ilişkin kur farkı zararı (-500 TL) ortaya çıktığından, kur farkı zararı temsili faiz maliyeti ile gerçek faiz maliyeti arasındaki farktan düşük olduğu için anaparaya ilişkin kur farkı zararının tamamı (500 TL) borçlanma maliyeti olarak aktifleştirilmiştir. Cari dönemde ortaya çıkan anaparaya ilişkin kur farkı zararı, temsili faiz maliyeti ile gerçek faiz maliyeti arasındaki farkı (600 TL) aşmadığından kâr veya zarara herhangi bir kur farkı zararı yansıtılmamıştır.

20X2 yılı dönem sonunda, temsili faiz maliyeti (1.000 TL) gerçek faiz maliyetinden (600 TL) yüksek olduğundan ve cari dönemde anaparaya ilişkin kur farkı zararı (-700 TL) ortaya çıktığından, aktifleştirilecek toplam borçlanma maliyeti temsili faiz maliyetini aşmayacak şekilde, anaparaya ilişkin kur farkı zararının bir kısmı (400 TL) borçlanma maliyeti olarak aktifleştirilmiştir. Cari dönemde ortaya çıkan anaparaya ilişkin kur farkı zararının, temsili faiz maliyeti ile gerçek faiz maliyeti arasındaki farkı (400 TL) aşan kısmı (-300 TL) ise kâr veya zarara kur farkı zararı olarak yansıtılmıştır.

20X3 yılı dönem sonunda, temsili faiz maliyeti (1.000 TL) gerçek faiz maliyetinden (500 TL) düşük olmasına rağmen cari dönemde anaparaya ilişkin kur farkı kazancı ortaya çıktığından, gerçek faiz maliyeti tutarı kadar borçlanma maliyeti aktifleştirilmiştir. Cari dönemde ortaya çıkan kur farkı kazancı ise (100 TL) kâr veya zarara yansıtılmıştır.

20X4 yılı dönem sonunda, temsili faiz maliyeti (1.000 TL) gerçek faiz maliyetinden (500 TL) düşük olmasına rağmen cari dönemde anaparaya ilişkin kur farkı kazancı ortaya çıktığından, gerçek faiz maliyeti tutarı kadar borçlanma maliyeti aktifleştirilmiştir. Cari dönemde ortaya çıkan kur farkı kazancı ise (600 TL) kâr veya zarara yansıtılmıştır.

Kümülatif yaklaşımda ise varlığın amaçlanan kullanıma ve satışa hazır duruma getirilmesi için geçen süre bir bütün olarak değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, aktifleştirilecek borçlanma maliyeti hesaplanırken, dönemsel yaklaşımdan farklı olarak gerçek faiz maliyetinde sadece cari dönemde ortaya çıkan ana paraya ilişkin kur farkına göre değil, bu farkla birlikte önceki dönemlerde ortaya çıkan ve aktifleştirilemediği için kâr veya zarara yansıtılan kur farkları kümülatif olarak dikkate alınmak suretiyle düzeltme yapılmaktadır.

Örnek 17.6:

Örnek 17.5'te yer alan hususlar bu örnekte de geçerli olup, söz konusu borçlanmaya ilişkin olarak ortaya çıkan gerçek faiz maliyeti, cari dönemde ortaya çıkan anaparaya ilişkin kur farkı kazancı (zararı), işletme söz konusu borçlanmayı TL cinsinden yapmış olsaydı katlanacağı faiz maliyeti (temsili faiz maliyeti) aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

	20X1	20X2	20X3	20X4
Gerçek Faiz Maliyeti	400 TL	600 TL	500 TL	500 TL
Temsili Faiz Maliyeti	1.000 TL	1.000 TL	1.000 TL	1.000 TL
Cari Dönem Anapara Kur Farkı Kazancı (Zararı)	(500 TL)	(700) TL	100 TL	600 TL

Bu bilgiler doğrultusunda, **kümülatif yaklaşıma** göre işletmenin dönemler itibarıyla aktifleştireceği borçlanma maliyeti tutarı, kâr veya zarara yansıtacağı kur farkı kazanç veya zararları ve geçmiş yıllar karlarında yapacağı artışlar (ya da geçmiş yıllar zararlarında yapacağı azalışlar) aşağıda gösterilmiştir:

Kümülatif Yaklaşım				
	20X1	20X2	20X3	20X4
Aktifleştirilen Borçlanma Maliyeti	900 TL	1.100 TL	600 TL	500 TL
Kâr veya Zarara Yansıtılan Kur Farkı Kazancı (Zararı)	0 TL	(200 TL)	100 TL	600 TL
Geçmiş Yıllar Karlarında Yapılan Artış (ya da Geçmiş Yıllar Zararlarında Yapılan Azalış)			100 TL	

20X1 yılı dönem sonunda, kümülatif temsili faiz maliyeti 1.000 TL'dir. Cari dönemde anaparaya ilişkin ortaya çıkan kur farkı zararı (-500 TL) ile önceki dönemlerde aktifleştirilmeyen anaparaya ilişkin kur farkı kazanç veya zararları (başlangıç dönemi olduğundan 0'dır) toplamı -500 TL'dir.

Bu zararın tamamı, kümülatif olarak aktifleştirilen borçlanma maliyeti kümülatif temsili faiz maliyetini aşmayacağı için borçlanma maliyeti olarak aktifleştirilmiştir.

Dolayısıyla bu döneme ait gerçek faiz maliyetiyle birlikte (400 TL) cari dönemde aktifleştirilen toplam borçlanma maliyeti tutarı 900 TL'dir.

Cari dönemde ortaya çıkan anaparaya ilişkin kur farkı zararının tamamı borçlanma maliyeti olarak aktifleştirildiğinden kar veya zarara herhangi bir kur farkı zararı yansıtılmamıştır.

20X2 yılı dönem sonunda, kümülatif temsili faiz maliyeti 2.000 TL'dir. Cari dönemde anaparaya ilişkin ortaya çıkan kur farkı zararı (-700 TL) ile önceki dönemlerde aktifleştirilmeyen anaparaya ilişkin kur farkı kazanç veya zararları (20X1 hesap döneminde ortaya çıkan kur farkı zararının tamamı aktifleştirildiğinden bu değer 0'dır) toplamı -700 TL'dir.

Bu zararın -500 TL'lik kısmı, kümülatif olarak aktifleştirilen borçlanma maliyeti (900 TL (20X1) + 600 TL döneme ait gerçek faiz maliyeti + 500 TL = 2.000 TL) kümülatif temsili faiz maliyetini aşmayacak şekilde borçlanma maliyeti olarak aktifleştirilmiştir. Dolayısıyla, bu döneme ait gerçek faiz maliyetiyle birlikte (600 TL) bu dönemde aktifleştirilen toplam borçlanma maliyeti tutarı 1.100 TL, kümülatif olarak aktifleştirilen borçlanma maliyeti tutarı ise 2.000 TL (1.100 TL (20X2) + 900 TL (20X1))'dir.

Cari dönemde ortaya çıkan anaparaya ilişkin kur farkı zararının borçlanma maliyeti olarak aktifleştirilmeyen - 200 TL'lik kısmı kur farkı zararı olarak kâr veya zarara yansıtılmıştır.

20X3 yılı dönem sonunda, kümülatif temsili faiz maliyeti 3.000 TL'dir. Cari dönemde anaparaya ilişkin ortaya çıkan kur farkı kazancı (100 TL) ile önceki dönemlerde aktifleştirilmeyen anaparaya ilişkin kur farkı kazanç veya zararları (20X2 hesap döneminde borçlanma maliyeti olarak aktifleştirilmeyen -200 TL'lik kur farkı zararı vardır) toplamı -100 TL'dir.

Bu zararın tamamı, kümülatif olarak aktifleştirilen borçlanma maliyeti (900 TL (20X1) + 1.100 TL (20X2) + 500 TL döneme ait gerçek faiz maliyeti + 100 TL = 2.600 TL) kümülatif temsili faiz maliyetini aşmayacağı için borçlanma maliyeti olarak aktifleştirilmiştir.

Dolayısıyla, bu döneme ait gerçek faiz maliyetiyle birlikte (500 TL) bu dönemde aktifleştirilen toplam borçlanma maliyeti tutarı 600 TL, kümülatif olarak aktifleştirilen borçlanma maliyeti tutarı ise 2.600 TL (600 TL (20X3) + 1.100 TL (20X2) + 900 TL (20X1))'dir.

Cari dönemde anaparaya ilişkin kur farkı kazancı söz konusu olduğundan bu kazanç kâr veya zarara yansıtılır. Ayrıca, önceki dönemlerde aktifleştirilmediği için kur farkı zararı olarak kâr veya zarara yansıtılan anaparaya ilişkin kur farkı zararlarının -100 TL'lik kısmı cari dönemde borçlanma maliyeti olarak aktifleştirildiğinden bu tutar kadar geçmiş yıllar kârları artırılır (ya da geçmiş yıllar zararları azaltılır).

20X4 yılı dönem sonunda, kümülatif temsili faiz maliyeti 4.000 TL'dir. Cari dönemde anaparaya ilişkin ortaya çıkan kur farkı kazancı (600 TL) ile önceki dönemlerde aktifleştirilmeyen anaparaya ilişkin kur farkı kazanç veya zararları (-100 (20X2) + 100 (20X3) = 0'dır) toplamı 600 TL'dir.

Dolayısıyla cari dönemde aktifleştirilecek borçlanma maliyeti tutarı bu döneme ait gerçek faiz maliyeti tutarı (500 TL) kadardır. Bu durumda kümülatif olarak aktifleştirilen borçlanma maliyeti tutarı ise 3.100 TL (500 TL (20X4) + 600 TL (20X3) + 1.100 TL (20X2) + 900 TL (20X1))'dir.

Cari dönemde kâr veya zarara yansıtılacak kur farkı kazancı tutarı ise; cari dönemde anaparaya ilişkin olarak ortaya çıkan kur farkı kazancı kadar (600 TL) olur.

Paragraf 17.2-Kayda Alma

Amaçlanan kullanımına ve satışa hazır hale gelmesi normal şartlar altında bir yıldan daha uzun süren stokların, maddi duran varlıkların, maliyet yöntemi uygulanılarak ölçülen yatırım amaçlı gayrimenkullerin ve maddi olmayan duran varlıkların üretilmesi, inşası veya elde edilmesiyle doğrudan ilişkili olan borçlanma maliyetleri (örneğin bu varlıklar için kullanılan krediler nedeniyle katlanılan kur farkları (bakınız: 17.1(c) paragrafı) dâhil finansman giderleri), söz konusu varlığın satışa veya kullanıma hazır hale getirildiği tarihe kadar, varlığın maliyetine dâhil edilir. Diğer tüm borçlanma maliyetleri ise oluştukları dönemde Kâr veya Zarar Tablosunun ilgili kaleminde kâr veya zarara yansıtılır.

Paragraf 17.3- Aktifleştirilebilir Borçlanma Maliyetleri

Bir varlığın üretilmesi, inşası veya elde edilmesiyle doğrudan ilişkili olan borçlanma maliyetleri, varlıkla ilişkili harcamaların hiç yapılmamış olması durumunda ortaya çıkmayacak borçlanma maliyetleridir.

Açıklama:

İşletmeler belli bir varlığı elde etmek için bazen özellikle borçlanırken, bazı durumlarda da genel amaçlı olarak borçlandığı fonlarının bir kısmını söz konusu varlığı elde etmek için kullanabilmektedir. Her iki durum da bu paragrafta geçen “doğrudan ilişkili” borçlanma maliyeti ifadesini karşılamaktadır. İlgili varlıkların elde edilmesiyle doğrudan ilişkilendirilebilen borçlanma maliyetleri, söz konusu varlıklarla ilişkili harcamaların hiç yapılmamış olsaydı ortaya çıkmayacak olan borçlanma maliyetleridir.

Bununla birlikte, belli durumlarda bazı varlıklara ilişkin borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ilişkin kısıtlar bulunmaktadır. Gerçeğe uygun değerinden ölçülen inşa halindeki yatırım amaçlı gayrimenkullere ilişkin borçlanma maliyetleri, ilgili gayrimenkullerin defter değerini (yani gerçeğe uygun değerini) etkileyemeyeceğinden aktifleştirilmez. Bununla birlikte, çok miktarda ve tekrarlanarak imal edilen veya üretilen stoklara ilişkin borçlanma maliyetleri de söz konusu maliyetlerin stoklara dağıtımının ve bu stokların satışa hazır hale geldiği zamanın takibinin çok zor olabileceği sebebiyle aktifleştirilmeyebilir.

Paragraf 17.4- İşletmenin Münhasıran Borçlanması

İşletmenin münhasıran bir varlığın üretilmesi, inşası veya elde edilmesi amacıyla borçlanması durumunda, aktifleştirilecek borçlanma maliyeti tutarı; ilgili dönem boyunca söz konusu borçlanmaya ilişkin ortaya çıkan borçlanma maliyetlerinden, bu borçlanmayla elde edilen fonların geçici olarak nemalandırılmasıyla sağlanan gelirlerin düşülmesi suretiyle belirlenir.

Açıklama:

İşletme ilgili varlığı elde etmek amacıyla özellikle borçlanmış ise, bu durumda aktifleştirilecek borçlanma maliyeti tutarı; ilgili dönem boyunca söz konusu borçlanmaya ilişkin oluşan borçlanma maliyetlerinden, söz konusu fonların geçici olarak nemalandırılması ile sağlanan gelirlerin düşülmesi suretiyle belirlenir. Örneğin, işletme ilgili varlığın finansmanına ilişkin yapılan işlemleri, fonların bir kısmının veya tamamının bu varlık için kullanımından belli bir süre önce gerçekleştirebilir ve bu süre içinde borçlanma maliyeti oluşabilir. Böyle durumlarda söz konusu varlıklara ilişkin harcama yapılanaya kadar bu fonlar genellikle geçici olarak nemalandırılır. Bu durumda belirli bir döneme ilişkin aktifleştirilebilecek borçlanma maliyeti tutarının belirlenmesinde, bu tür borç alınmış fonlardan sağlanan gelirler, katlanılan borçlanma maliyetlerinden indirilir.

Örnek 17.7:

Bir işletme faaliyetlerinde kullanacağı bir imalat tesisi inşaatını finanse etmek için bir bankadan 15.000.000 TL'lik kredi almıştır. İmalat tesisinin inşası için yapılacak ödemeler 2 yıl boyunca belli tamamlanma yüzdesi karşılandığında hakediş yöntemine göre yapılacaktır. İşletme hakediş ödemelerini yapana kadar kredi kaynaklı elinde bulundurduğu fon fazlasını vadeli mevduat hesabında değerlendirmektedir.

İşletme; 15.000.000 TL'lik krediye ilişkin finansman giderlerinden (tesis inşası süresince katlanılan) vadeli mevduat hesabından elde edilen faiz gelirleri indirilerek bulunan tutarı borçlanma maliyeti olarak finansal tablolarına yansıtacaktır.

Paragraf 17.5- İşletmenin Genel Amaçlı Borçlanması

İşletmenin genel amaçlı olarak borçlandığı fonları, bir varlığın üretilmesi, inşası veya elde edilmesi amacıyla kullanması durumunda, aktifleştirilebilecek borçlanma maliyeti tutarı ilgili varlığa ilişkin yapılan harcamalara, bir aktifleştirme oranı uygulanarak belirlenir. Bu aktifleştirme oranı, işletmenin ilgili dönemde mevcut olan tüm borçlarına ilişkin borçlanma maliyetlerinin ağırlıklı ortalamasıdır. Bununla birlikte işletme, münhasıran bir varlığın üretilmesi, inşası veya elde edilmesi amacıyla yapılan borçlanmalara ilişkin borçlanma maliyetlerini, bu varlığın satışa veya kullanıma hazır hale getirilmesi için gerekli tüm faaliyetler tamamlanıncaya kadar bu hesaplama hariç tutar. Bir dönem boyunca aktifleştirilen borçlanma maliyetlerinin tutarı, dönem boyunca katlanılan borçlanma maliyetleri tutarını aşamaz.

Örnek 17.8:

Bir işletme faaliyetlerinde kullanacağı bir fabrika binası inşaatını finanse etmek için genel amaçlı olarak borçlandığı fonlarını kullanmaktadır. Fabrika binasının inşası bir yıldan uzun sürecek olup inşa süresi boyunca katlanılacak borçlanma maliyetleri de bu nedenle aktifleştirilecektir. İşletme söz konusu fabrika binasının inşasına 20X1 yılı içerisinde başlamış ve aynı yıl içerisinde aşağıdaki ödemeleri gerçekleştirmiştir.

Tarih	Ödeme Tutarı
1 Nisan 20X1	1.000.000 TL
1 Temmuz 20X1	500.000 TL
1 Ekim 20X1	500.000 TL

İşletmenin ilgili dönemdeki genel amaçlı olarak borçlandığı fonlara ilişkin anapara bakiyeleri ve katlanılan faiz giderleri aşağıdaki şekildedir.

Kredi Türü	Bakiye	Faiz
A bankasından %12 faizli uzun vadeli kredi	2.500.000 TL	300.000 TL
B bankasından uzun vadeli %10 faizli kredi	2.000.000 TL	200.000 TL
Kısa vadeli banka kredilerinin yıllık ortalaması	500.000 TL	75.000 TL
Toplam	5.000.000 TL	575.000 TL

Fabrika binasının inşasına yönelik yapılan harcamalara uygulanacak uygun aktifleştirme oranı aşağıdaki gibi hesaplanır.

$$\text{Aktifleştirme oranı} = \frac{\text{Döneme ilişkin toplam borçlanma maliyetleri}}{\text{Dönem süresince mevcut olan borçlar}} = \frac{575.000}{5.000.000} = \% 11$$

Borçlanma maliyeti olarak aktifleştirilecek faiz gideri de aşağıda gösterildiği şekilde dönem içinde yapılan ödemelere aktifleştirme oranına göre dönem sonuna kadar katlanılan faiz giderleri hesaplanarak belirlenir.

Ödeme Tutarı	Dönem Sonuna Kalan Süre	Aktifleştirme Oranı	Aktifleştirilecek Faiz Maliyeti
1.000.000 TL	× 9/12	× %11	= 82.500 TL
500.000 TL	× 6/12	× %11	= 27.500 TL
500.000 TL	× 3/12	× %11	= <u>13.750 TL</u>
Döneme İlişkin Aktifleştirilecek Faiz Giderleri			= <u>123.750 TL</u>

Yukarıdaki hesaplamalara göre döneme isabet eden ve borçlanma maliyeti olarak aktifleştirilecek faiz gideri 123.750 TL olarak belirlenmiştir.

Örnek 17.9:

Ana işletme olan A işletmesi, bağlı ortaklıkları olan B işletmesi ve C işletmesi ile bir işletme topluluğu oluşturmaktadır. B işletmesinin inşa etmekte olduğu üretim tesisi C işletmesi tarafından finanse edilmekte olup, C işletmesi de söz konusu finansmanı kullandığı bir banka kredisi aracılığıyla sağlamaktadır. B işletmesine kullandığı fonlardan dolayı C işletmesi tarafından herhangi bir grup içi faiz yansıtılmamaktadır. B işletmesi kullandığı fonları C işletmesinin talebi halinde C işletmesine geri ödemekle yükümlüdür.

Yukarıdaki durumda B işletmesi ve C işletmesinin her ikisinin de münferit finansal tablolarında borçlanma maliyeti olarak herhangi bir faiz gideri aktifleştirilmez. Çünkü söz konusu durumda B işletmesi herhangi bir borçlanma maliyetine katlanmamış, C işletmesi ise üretilmesi, inşası ya da oluşturulması normal şartlar altında bir yıldan daha uzun süren herhangi bir varlığın elde edilmesiyle doğrudan ilişkili olarak borçlanmamıştır.

Bununla birlikte, aktifleştirilecek tutarın üçüncü taraflardan sağlanan borçlanmalardan topluluğun katlandığı faiz giderlerini gerçeğe uygun bir şekilde yansıtması ve üretim tesisinin inşasına ilişkin harcamaların hiç yapılmamış olması durumunda ortaya çıkmayacak olması şartıyla, A işletmesinin konsolide finansal tablolarında ilgili faiz gideri aktifleştirilir.

Paragraf 17.6- Aktifleştirmenin Başlaması

Borçlanma maliyetlerinin, bir varlığın maliyeti olarak aktifleştirilmesine aşağıdaki şartların tümünün sağlandığı tarihte başlanır:

- İşletmenin varlık için harcamaya katlanması.
- İşletmenin borçlanma maliyetlerine katlanması.
- İşletmenin, varlığın satışa veya kullanıma hazır hale getirilmesi için gerekli işlemlere başlaması

Açıklama:

Amaçlanan kullanımına ve satışa hazır hale gelmesi normal şartlar altında bir yıldan daha uzun süren stokların, maddi duran varlıkların, maliyet yöntemi uygulanarak ölçülen yatırım amaçlı gayrimenkullerin ve maddi olmayan duran varlıkların üretilmesi, inşası veya elde edilmesiyle doğrudan ilişkili olan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine, aktifleştirme koşullarının sağlandığı tarihte başlanır. Aktifleştirme koşulları aşağıdaki şekildedir:

- Varlık için harcama yapılması.
- Borçlanma maliyetlerinin oluşması.
- Varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemlere başlanması.

Bir varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemler; ilgili varlığın fiziksel olarak inşa edilmesi ile sınırlı değildir. Bu işlemler; söz konusu varlıkla ilgili fiziksel inşaatın başlamasından önceki, gerekli izinlerin alınması gibi teknik ve idari faaliyetleri de içerir. Ancak, bu tür işlemler, varlığın durumunu değiştiren herhangi bir üretim veya gelişme olmaksızın varlığın elde tutulmasını kapsamaz. Örneğin; bir arazinin inşaatı hazır duruma getirilmesine ilişkin işlemler sırasında oluşan borçlanma maliyetleri, arazinin geliştirilmesi ile ilgili çalışmaların yapıldığı dönem boyunca aktifleştirilir. Ancak, bina yapma amacıyla alınan bir arazinin, herhangi bir gelişme olmaksızın elde tutulması sırasında oluşan borçlanma maliyetleri aktifleştirilemez.

Örnek 17.10:

İnşaat sektöründe faaliyet gösteren bir işletme borçlanarak finanse edeceği yeni bir konut projesine başlayacaktır. Söz konusu projeye ilişkin önemli tarihler aşağıdaki gibidir:

27 Ocak 20X1	Projeye ilişkin kredi alınması
26 Şubat 20X1	Projeye ilişkin teknik yerleşim planına başlanması
9 Haziran 20X1	Projeye ilişkin ilk harcamanın yapılması
21 Haziran 20X1	Konut projesinin inşaatının başlaması

Borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine aktifleştirmeye ilişkin tüm koşullar sağlandığında başlanır. 27 Ocak 20X1 tarihinde projeye ilişkin kredi alınması borçlanma maliyetlerinin oluşması koşulunu sağlar. 26 Şubat 20X1 tarihinde projeye ilişkin teknik yerleşim planına başlanması ise varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemlere başlanması koşulunu sağlar. Son olarak 9 Haziran 20X1 tarihinde projeye ilişkin ilk harcamanın yapılması da varlık için harcama yapılması koşulunu sağladığından, işletme 9 Haziran 20X1 tarihinden itibaren katlandığı borçlanma maliyetlerini aktifleştirmeye başlar.

Paragraf 17.7- Aktifleştirmeye Ara Verilmesi

Bir varlığın satışa veya kullanıma hazır hale getirilmesine yönelik faaliyetlere uzun süreli ara verilen dönemler boyunca oluşan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ara verilir. Ancak, önemli teknik ve idari çalışmalara devam edildiği bir dönemde borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine genellikle ara verilmez. Geçici bir gecikmenin, varlığın satışa veya kullanıma hazır hale getirilmesi sürecinin kaçınılmaz bir parçası olduğu durumlarda da borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ara verilmez.

Açıklama:

Borçlanma maliyetleri, bir varlığın, amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemlerin yapılmasına uzun süreli ara verildiği bir dönemde oluşabilir. Söz konusu dönemler boyunca oluşan borçlanma maliyetleri aktifleştirilmez.

Bu tür maliyetler kısmen tamamlanmış varlıkların elde tutulmasından kaynaklanan maliyetler olup, aktifleştirilmeleri mümkün değildir. Ancak, önemli teknik ve idari çalışmalara devam edildiği bir dönemde normal olarak borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ara verilmez.

İşlemlerdeki geçici gecikmenin, varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemlerin kaçınılmaz bir parçası olduğu durumlarda borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ara verilmez. Örneğin, bir stok kaleminin olgunlaşması için ihtiyaç duyulan ek süre boyunca veya yüksek su seviyesinin alışlagelmiş bir olay olduğu coğrafi bir bölgede yapılmakta olan bir köprünün inşaatının yüksek su seviyesi nedeniyle gecikmeye uğradığı ek sürelerde borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine devam edilir.

Örnek 17.11:

İnşaat sektöründe faaliyet gösteren bir işletme borçlanarak finanse ettiği bir konut projesinin inşaatına olağandışı hava koşulları nedeniyle 8 hafta boyunca ara vermek durumunda kalmıştır.

8 haftalık dönem boyunca katlanılan borçlanma maliyetleri aktifleştirilmez. Çünkü bu maliyetler kısmen tamamlanmış inşaatın elde tutulmasından ve olağandışı şekilde gelişen koşullardan kaynaklanmıştır. Bu dönemde katlanılan borçlanma maliyetleri giderleştirilir. 8 haftalık dönem sona erip, inşaatı tekrar başladığında borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine devam edilir.

Bu örnekte; hava koşullarının olağandışı olması nedeniyle borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ara verilmiştir. Şayet hava koşulları alışlagelmiş bir durum olsaydı borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine devam edilmesi gerekirdi.

Örnek 17.12:

Süt ve süt ürünleri üreticisi bir işletme klarifikasyon, pastörizasyon, mayalama vb. süreçlerden geçirerek ürettiği peynirleri 12, 18 ve 24 ay dinlendirerek satışa sunmaktadır. İşletme üretiminin belli kısmını borçlanarak finanse etmektedir.

Peynirlerin 12, 18 ve 24 ay dinlendirilmesi bu peynirlerin amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemlerin kaçınılmaz bir parçası olduğundan söz konusu dönemlerde borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ara verilmez.

Paragraf 17.8- Aktifleştirmeye Son Verilmesi

Bir varlığın satışa veya kullanıma hazır hale getirilmesi için gerekli olan esas itibarıyla tüm işlemler tamamlandığında, borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilir.

Paragraf 17.9- Aktifleştirmeye Son Verilmesi

Bir varlığın yapımının parçalar halinde tamamlandığı ve diğer parçaların yapımı devam ederken her bir parçanın kullanılabilirdiği durumlarda, belirli bir parçanın satışa veya kullanıma hazır hale getirilmesi için gerekli olan esas itibarıyla tüm işlemler tamamlandığında, bu parçaya ilişkin borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilir.

Açıklama:

Bir varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli tüm işlemler esas itibarıyla tamamlandığında, borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilir. Normal şartlar altında, bir varlığın fiziksel olarak inşasının tamamlanması; olağan idari işlemler devam etse dahi, ilgili varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır olduğu anlamına gelir. Varlıkla ilgili, müşterinin veya kullanıcının talebine göre, dekorasyon ve benzeri küçük işlemlere devam edilmesi tüm işlemlerin esas itibarıyla tamamlanmadığı anlamına gelmez.

Bir varlığın kullanıma veya satışa sunulması için bazen resmi onayların alınması gerekebilir. Normal şartlar altında işletmeler bu tür onayları faaliyetlerini aksatmamak için varlığın fiziksel olarak inşasının tamamlanmasından önce almaya çalışır. Bu gibi durumlarda işletmenin inisiyatifi dâhilinde onayların varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır hale gelmesinden sonraya sarkması durumunda, borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilir. Bununla birlikte, fiziksel tamamlama ile resmi onayların alınması arasında bir gecikmenin önlenmesinin mümkün olmadığı (örneğin, resmi onaylara başvurunun yalnızca fiziksel tamamlamadan sonra mümkün olması), borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine resmi onaylar alınana kadar devam edilir. Diğer bir ifadeyle, bu gibi durumlarda varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli tüm işlemlerin esas itibarıyla tamamlandığı tarih, resmi onayların alındığı tarihtir.

Örnek 17.13:

İnşaat sektöründe faaliyet gösteren bir işletme borçlanarak finanse ettiği bir konut projesini bitirip satışa sunmuştur. Söz konusu projeye ilişkin önemli tarihler aşağıdaki gibidir.

27 Ocak 20X1

Projeye ilişkin kredi alınması

21 Haziran 20X1

Konut projesinin inşaatının başlaması

6 Ekim 20X2

Konutların tamamlanıp satışa hazır hale gelmesi

26 Aralık 20X2

Konutların satışa sunulması

Bir varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli tüm işlemler esas itibarıyla tamamlandığında, borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilir. Konutların tamamlanıp satışa hazır hale geldiği 6 Ekim 20X2 tarihinde borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilir.

Örnek 17.14:

İmalat sektöründe faaliyet gösteren bir işletme yeni bir imalat tesisinin inşası için 1 Mart 20X1 tarihinde bir bankadan taksit ödemeleri ay sonlarında yapılacak olan 24 ay vadeli ve aylık 0.99 brüt faizli (kredi faizine ilişkin fon ve vergiler dâhil) 10.000.000 TL tutarında kredi kullanmıştır. Kullanılan kredinin tamamı tek seferde harcanmamış olup, harcanmamış kısımlar geçici yatırımlarda değerlendirilerek 800.000 TL gelir elde edilmiştir. Bu gelirin 165.000 TL'lik kısmı 1 Mart 20X1 - 30 Nisan 20X1 tarihleri arasında, 85.000 TL'lik kısmı ise 1 Aralık 20X1 - 31 Ocak 20X2 tarihleri arasında elde edilmiştir. Tesisin tamamlanması için bir alt yükleniciye belli aralıklarla toplamda 18.000.000 TL'lik bir ödeme yapılmıştır. Alt yükleniciye yapılan son ödeme 15 Eylül 20X2 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Söz konusu projeye ilişkin önemli tarihlerin aşağıdaki gibidir.

1 Mart 20X1	Tesisin inşasına ilişkin kredi alınması
17 Nisan 20X1	Tesisin inşasına ilişkin teknik yerleşim planına başlanması
1 Mayıs 20X1	Tesisin inşasına ilişkin ilk harcamanın yapılması
11 Mayıs 20X1	Tesisin inşasına başlanması
1 Aralık 20X1	İnşaatın olağandışı hava koşulları nedeniyle durması
1 Şubat 20X2	Hava koşullarının düzelmesi ile inşaaata devam edilmesi
27 Nisan 20X2	İşçilerinin greve gitmesi sebebiyle inşaatın durması
2 Mayıs 20X2	Grevin son bulup inşaaata devam edilmesi
1 Ekim 20X2	Tesisin tamamlanıp kullanıma hazır hale gelmesi
6 Ekim 20X2	Alınması unutulmuş resmi bir iznin alınması
7 Ekim 20X2	Tesisin kullanıma başlanması

Söz konusu bilgiler doğrultusunda imalat tesisinin 1 Ekim 20X2 tarihindeki defter değeri aşağıdaki gibi hesaplanır.

İmalat tesisinin inşası bir yıldan daha uzun sürdüğünden, söz konusu tesisin elde edilmesiyle doğrudan ilişkili olan borçlanma maliyetleri defter değerine eklenecektir. Bu durumda tesisin defter değeri; tesisin tamamlanması için alt yükleniciye yapılan ödemeler ve tesisin elde edilmesiyle doğrudan ilişkili olan borçlanma maliyetlerinin toplamından oluşacaktır.

Tesisin tamamlanması için alt yükleniciye yapılan ödemeler toplamı 18.000.000 TL olarak örnekte verilmiştir. Bu nedenle tesisin defter değerini bulmak için tesisin elde edilmesiyle doğrudan ilişkili olan borçlanma maliyetlerini hesaplamak gereklidir.

İşletme, tesisi elde etmek amacıyla özellikle borçlandığından, aktifleştirilecek borçlanma maliyeti tutarı; aktifleştirmeye ara verilen dönemler de dikkate alınarak aktifleştirmenin başladığı ve sona erdiği dönem boyunca söz konusu borçlanmaya

ilişkin oluşan borçlanma maliyetlerinden, fonların geçici olarak nemalandırılması ile sağlanan gelirlerin düşülmesi suretiyle belirlenir.

Bu belirleme yapılırken hangi dönemde ne kadar borçlanma maliyeti ortaya çıktığı, borçlanma maliyetlerine ilişkin aktifleştirmenin ne zaman başlayacağı, aktifleştirmeye ne zaman ara verileceği, aktifleştirmenin ne zaman sonlandırılacağı ve fazla fonlardan sağlanan gelirlerin ne kadarının borçlanma maliyetlerin indirileceği hususlarına karar verilmesi gerekmektedir.

Aktifleştirmeye Başlanması

Borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine aktifleştirmeye ilişkin tüm koşullar sağlandığında başlanır. Aktifleştirme koşulları aşağıdaki şekildedir:

- Varlık için harcama yapılması.
- Borçlanma maliyetlerinin oluşması.
- Varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemlere başlanması.

1 Mart 20X1 tarihinde tesisin inşasına ilişkin kredi alınması borçlanma maliyetlerinin oluşması koşulunu sağlar. 17 Nisan 20X1 tarihinde tesisin inşasına ilişkin teknik yerleşim planına başlanması ise varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemlere başlanması koşulunu sağlar. Son olarak 1 Mayıs 20X1 tarihinde tesisin inşasına ilişkin ilk harcamanın yapılması da varlık için harcama yapılması koşulunu sağladığından, işletme 1 Mayıs 20X1 tarihinden itibaren katlandığı borçlanma maliyetlerini aktifleştirmeye başlar.

Aktifleştirmeye Ara Verilmesi

1 Aralık 20X1 - 31 Ocak 20X2 tarihleri arasında inşaatın olağandışı hava koşulları nedeniyle durması tesisin amaçlanan kullanıma hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemlerin yapılmasına uzun süreli ara verildiği bir dönem oluşturduğundan, söz konusu dönem boyunca borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ara verilir. Bu dönem boyunca oluşan maliyetler kısmen tamamlanmış varlıkların elde tutulmasından ve olağandışı şekilde gelişen koşullardan kaynaklanmıştır. Bu dönemde katlanılan borçlanma maliyetleri giderleştirilir. 1 Şubat 20X2 tarihinde inşaata tekrar başlandığında borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine devam edilir.

27 Nisan 20X2-2 Mayıs 20X2 tarihleri arasındaki grev kısa süreli, önemsiz ve geçici olduğundan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ara verilmez.

Aktifleştirmeye Son Verilmesi

Bir varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli tüm işlemler esas itibarıyla tamamlandığında, borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilir. Tesisin kullanımına ilişkin alınması gereken resmi iznin işletmenin insiyatifi dâhilinde 6 Ekim 20X2 tarihine sarkması, diğer bir ifadeyle söz konusu gecikmenin önlenmesinin mümkün olması nedeniyle, tesisin tamamlanıp

kullanıma hazır hale geldiği 1 Ekim 20X2 tarihinde borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilir.

Fazla fonlardan sağlanan gelirlerin borçlanma maliyetlerinden indirilmesi

İşletme, tesisin finansmanına ilişkin kredi işlemini tek seferde gerçekleştirmiş ve tesisin inşasına ilişkin alt yükleniciye tüm ödemeler yapılanaya kadar atıl kalan fonlar geçici olarak nemalandırılmıştır. Bu durumda belirli bir döneme ilişkin aktifleştirilebilecek borçlanma maliyeti tutarının belirlenmesinde, bu tür borç alınmış fonlardan sağlanan gelirler, katlanılan borçlanma maliyetlerinden indirilir.

Burada dikkat edilmesi gereken husus, aktifleştirme koşullarının sağlanmadığı dönemlerde elde edilen gelirlerin bu hesaplamada dikkate alınmayacağıdır. Çünkü bu dönemlerde aktifleştirilen herhangi bir borçlanma maliyeti olmadığından, gelirin düşülebileceği bir borçlanma maliyeti de bulunmamaktadır. Örneğimizde kullanılan kredinin tamamı tek seferde harcanmamış olup, harcanmamış kısımlar geçici yatırımlarda değerlendirilerek 800.000 TL gelir elde edilmiştir. Bu gelirin 165.000 TL'lik kısmı borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesinin henüz başlamadığı 1 Mart 20X1 - 30 Nisan 20X1 tarihleri arasında, 85.000 TL'lik kısmı ise inşaatın durması nedeniyle aktifleştirmeye ara verilen 1 Aralık 20X1 - 31 Ocak 20X2 tarihleri arasında elde edilmiştir. Söz konusu gelirler faiz geliri olarak ilgili oldukları dönemin kâr veya zarar tablosuna yansıtılır. Borçlanma maliyetlerinden indirim konusu yapılacak olan toplam tutar ise 550.000 TL (800.000 TL – (165.000 TL + 85.000 TL)) olarak bulunur.

Borçlanma maliyetlerinin belirlenmesi

Anapara	10.000.000,00 TL
Aylık Faiz Oranı	%0,99
Taksit Sayısı	24
Toplam Faiz	1.284.188,62 TL
Toplam Ödeme	11.284.188,62 TL
Aylık Taksit	470.174,53 TL

Her döneme isabet eden borçlanma maliyetlerini belirlemek için kredi itfa tablosunda yer alan brüt faiz sütunun kullanılır. Bu sütundaki tutarlar aldığımız krediye ilişkin katlanılan borçlanma maliyeti tutarlarını göstermektedir.

Taksit	Anapara Taksiti	Brüt Faiz	Kalan Anapara
1	371.174,53	99.000,00	9.628.825,47
2	374.849,15	95.325,37	9.253.976,32
3	378.560,16	91.614,37	8.875.416,16
4	382.307,91	87.866,62	8.493.108,25
5	386.092,75	84.081,77	8.107.015,50
6	389.915,07	80.259,45	7.717.100,43
7	393.775,23	76.399,29	7.323.325,20
8	397.673,61	72.500,92	6.925.651,59
9	401.610,58	68.563,95	6.524.041,01

10	405.586,52	64.588,01	6.118.454,49
11	409.601,83	60.572,70	5.708.852,67
12	413.656,88	56.517,64	5.295.195,78
13	417.752,09	52.422,44	4.877.443,69
14	421.887,83	48.286,69	4.455.555,86
15	426.064,52	44.110,00	4.029.491,34
16	430.282,56	39.891,96	3.599.208,78
17	434.542,36	35.632,17	3.164.666,42
18	438.844,33	31.330,20	2.725.822,09
19	443.188,89	26.985,64	2.282.633,20
20	447.576,46	22.598,07	1.835.056,74
21	452.007,46	18.167,06	1.383.049,28
22	456.482,34	13.692,19	926.566,94
23	461.001,51	9.173,01	465.565,43
24	465.565,43	4.609,10	0,00
TOPLAM	10.000.000,00	1.284.188,62	-

Yukarıdaki kredi itfa tablosu ile aktifleştirmeye başlama, ara verme ve son verme tarihlerinden hareketle dönemlere ilişkin aktifleştirebilecek borçlanma maliyeti tutarları aşağıda renklendirilerek gösterilmiştir.

Dönem	Borçlanma Maliyeti
Mart 20X1	99.000,00
Nisan 20X1	95.325,37
Mayıs 20X1	91.614,37
Haziran 20X1	87.866,62
Temmuz 20X1	84.081,77
Ağustos 20X1	80.259,45
Eylül 20X1	76.399,29
Ekim 20X1	72.500,92
Kasım 20X1	68.563,95
Aralık20X1	64.588,01
Ocak 20X2	60.572,70
Şubat 20X2	56.517,64
Mart 20X2	52.422,44
Nisan 20X2	48.286,69
Mayıs 20X2	44.110,00
Haziran 20X2	39.891,96
Temmuz 20X2	35.632,17
Ağustos 20X2	31.330,20
Eylül 20X2	26.985,64
Ekim 20X2	22.598,07
Kasım 20X2	18.167,06
Aralık20X2	13.692,19

Ocak 20X3	9.173,01
Şubat 20X3	4.609,10

Aktifleştirilebilecek borçlanma maliyeti tutarı toplamı 896.463,11 TL olarak hesaplanmaktadır. Tesisin elde edilmesiyle doğrudan ilişkili olan borçlanma maliyetleri hesaplanırken; bu tutardan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirildiği dönem boyunca fonların nemalandırılmasıyla elde edilen gelirler (550.000 TL) düşülür

Tesisin defter değerinin hesaplanması

Tesisin defter değeri; tesisin tamamlanması için alt yükleniciye yapılan ödemeler ve tesisin elde edilmesiyle doğrudan ilişkili olan borçlanma maliyetlerinin toplamından oluşacaktır.

Defter Değeri= Yapılan Harcamalar + Doğrudan İlişkili Borçlanma Maliyetleri

= 18.000.000 TL + (896.463,11 TL – 550.000 TL)

= 18.346.463,11 TL

4. BORÇLANMA MALİYETLERİNE İLİŞKİN DİPNOT AÇIKLAMALARI

BOBİ FRS “Bölüm 26 Dipnotlar” Paragraf 7’nin (ö) bendinin (iv) alt bendi ve yine aynı paragrafın (s) bendinin (vii) alt bendi uyarınca borçlanma maliyetleri ile ilgili aşağıdaki dipnot açıklamaları yapılır:

ö) Stoklarla ilgili olarak aşağıdaki açıklamalar yapılır:

..

(iv) Dönemde stokların maliyetine dâhil edilen borçlanma maliyetleri ve aktifleştirilen borçlanma maliyeti tutarının belirlenmesinde kullanılan aktifleştirme oranı.

s) Yatırım amaçlı gayrimenkuller, maddi duran varlıklar, maddi olmayan duran varlıklar için (kullanılan her bir ölçüm esasları ile arama ve değerlendirme varlıkları için ayrı ayrı olmak üzere) aşağıdaki açıklamalar yapılır:

..

(vii) Dönemde aktifleştirilen borçlanma maliyetleri ve aktifleştirilen borçlanma maliyeti tutarının belirlenmesinde kullanılan aktifleştirme oranı.

5. KARŞILAŞTIRMA TABLOSU

Bu bölümde, Muhasebe Sistemi Uygulamaları Genel Tebliği (MSUGT), BOBİ FRS ve TFRS'lerin konuyla ilgili hükümleri karşılaştırılarak söz konusu düzenlemeler arasındaki benzerlik ve farklılıklara dikkat çekilecektir.

	MSUGT	BOBİ FRS	TFRS
Maddi Duran Varlıklar, Maddi Olmayan Duran Varlıklar	Kredi faizi ile döviz kredisine ilişkin kur farkları, varlığın iktisap edildiği dönem sonuna kadar maliyete eklenir, bu dönemden sonra maliyete eklenebilir ya da gider olarak kaydedilir.	Üretilmesi, inşası ya da oluşturulması normal şartlar altında bir yıldan uzun süren varlıkların elde edilmesiyle doğrudan ilişkili olan borçlanma maliyetleri varlık kullanıma hazır hale gelene kadar maliyete eklenir.	“Özellikli Varlık” amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilebilmesi zorunlu olarak uzun bir süreyi gerektiren varlıklardır.
Stoklar	Kredi faizi, stokun maliyetine eklenir ya da gider olarak kaydedilir.	Üretilmesi, inşası ya da oluşturulması normal şartlar altında bir yıldan uzun süren stokların elde edilmesiyle doğrudan ilişkili olan borçlanma maliyetleri stok satışa hazır hale gelene kadar maliyete eklenir.	“Özellikli Varlık” tanımı yapılmıştır.

FAYDALANILAN KAYNAKLAR

- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. *TMS 23 Borçlanma Maliyetleri*
(Erişim: [https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS_TFRS_Setleri/2021/Mavi_Kitap/TMS%2023\(1\).pdf](https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS_TFRS_Setleri/2021/Mavi_Kitap/TMS%2023(1).pdf))
- IFRS Foundation – Supporting Material for the IFRS for SMEs Standard. Module 25 – Borrowing Costs
(Erişim: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/supporting-implementation/smes/module-25.pdf>.)
- Barnes, J., & Ernst & Young. (2018). *International GAAP 2018: Generally Accepted Accounting Practice Under International Financial Reporting Standards*, John Wiley & Sons Ltd.
- PricewaterhouseCoopers LLP, Global Accounting Consulting Services Staff (2018). *Manual of Accounting: IFRS 2019*, LexisNexis U.K.
- Croner-i (2019). *Deloitte IGAAP 2019: A Guide to IFRS Reporting*, Croner-i Limited.